

Skip

Skipa- og bátanöfn er eitt lítið kannað öki á færoyskum. Har er annars mangt stuttligt og forkunnugt at finna. Sjálvt tann minsti bátahylurin er prógv um, at her sleppur fantasi og hugflog at ráða enn uttan upplægging frá nakrari navnaloggávu.

Men umframt tey növn, vit sjálvi geva skipum og bátum her á landi, so hava vit í eini hundrað ár í hvussu er havt útlendsk növn, sum hava fylgt við skipum, ið eru keypt uttanlands. Og ofta verða tey broytt til nakað heilt annað á færoyskum, bæði í úttalu og týðningi.

Vit kunnu nevna tey skipini, ið hava borið navnið *«Fame»*. Sum tey, ið halda seg duga eingilskt, vita, áttu tey at titið [feym], men sum øll vita, ið kenna hesi skipini, so eita tey [fe-m], og harvið verður tað.

Vit hava eisini havt *«Grasið»*, sum einki hevur við botanikk at gera, *«Snoddið»*, sum einki hevur við tev at gera, og *«Rokkin»*, sum einki hevur spunnid.

Tað var kanska at vænta, at tað upprunaligt íslenska *«Sigurfarir»* á færoyskum gjørdist [si-urfæri], men nei. Føroyingar hava helst ikki skilt hetta ókenda kálkyns-orðið, og tí hava vit fingið eina hálvislenska úttalu [si-gurfæri], og í Klaksvík, har tað fyrsta skipið við hesum navni hoyrði heima, er eingin ivi um, at flestøll munnu uppfata navnið sum hvørkikynsord *«Sigurfarið»*. Hvat [si-gur] so er, er ikki gott at vita. Kanska mansnavnið *Sigurd?*

Men eisini summi færoysk növn kunnu spæla onkrum eitt puss.

Ein dagin nakað herfyri hevði útvarpið tíðindir at bera um eitt skip, sum útvarpsmaðurin rópti *«Palli hjá Mariannu»*.

Onkur mundi stúrsa eitt sindur við. Í hvussu er klaksvíkingar kennast slett ikki við hetta skipið. Teir kenna bara eitt skip, sum eitur *«Palli hjá Mariannu»*.

Skipið er sjálvsagt uppkallað eftir tí kenda skiparanum Palla Rasmussen, Palli hjá Mariannu, sum hann varð kallaður í Klaksvík.

Hvat er tað, sum fær útvarpið at doypa skipið um?

Í konufólknavnum við stuttum *a* í stovnunum og onkrum øðrum navnaordum í kvennkyni var vanligt at benda við *a* í teimum sonevndu obliku føllum, t.e. hvønnfall, hvørjumfall, hversfall, t.d. *Sanna, Sonnu* o.s.fr. Bendingin man vera rætt, iða sjáldsom í vanligum talumáli nú, men summi brúka hana í skrift og skriftmerktari talu sum t.d. útvarpstíðindi.

Ein kona, sum eitur *Marianna*, bendist vanliga *Mariannu* o.s.fr., í skrift kanska *Mariönnu*. So um maðurin kanska kann verða kallaður Palli hjá Mariönnu, ja, tað er velsaktans ein spurningur um stíl. Men hvat skipinum viðvíkur, er púra stóra eingin ivi, tað eitur nú einaferð *«Palli hjá Mariannu»* og er skrásett soleiðis, og tað mugu útvarpsfólk og onnur taka til eftirtektar.

JK1

Lættari færoyskur dansur

Nú kvöldini gerast myrk og long fer færoyski dansurin í sving. Felagið Tøtum Lætt, ið varð stovnað fyrri gott tveimum árum síðani, bjóðaði øllum áhugað at vera við.

Málbólkurin eru serliga tey, sum ikki hava dansað so nógv færoyskan dans frammanundan, men sum hava hug til tað. Í felag verður avtalað, hvat skal lærast, og nógv av tí lætta verður havt á gólvi hvørt danskvöld. Miðað verður eftir, at skráin verður so fjøltáttad sum møguligt við styttri vísum og tættum, umframt tey longu kvæðini. Tiltakið er soleiðis eisini nakað fyrri tey meira royndu.

Dansað verður annað hvørt hvørt sunnavöld í Hørnahúsinum í Havn. Áhugað kunnu koma í annaðkvöld, 8. oktober kl. 20.

Nevndin í Tøtum Lætt

Barna- og ungdomstelefonin
hjá Barnabata/Reyða Krossi svarar mánadag frá kl. 16-18. Tlf. 10645.

Karl Jespersen, Tvøroyri Ein stríðshetja verður 80 ár

Tann 7. oktober fyllir ein kendur TVÖRAMADUR 80 ár, og harvið er eitt langt og virkið liv komið til sít solsetur, men eitt solsetur sum er hjart og innihaldsrikt, tí hesin maðurin hevur fram um nakran skrivað søgu, og søgan er um ein, sum hevur verið slóðari fyri arbeidarán og fiskimannin her á landi, tí hansara avrik hava ikki bara verið lokál men landsumfatandi.

At hansara liv hevur verið baldrut er eingin ivi um, tí longu frá ungum árum valdi hann at vera í fremstu røð, fyrri at verja tey veikni í samfelagi okkara. At hetta var honum í kjotið skorið, tað var tað, tí hann hevði fingið hetta frá barnaheimi sínum. Forældur hansara høvdu altið serliga umsorgan fyri øðrum. Móður hansara var legendarisk, og pápin stóð henni undir lið. Her fekk hann eina barlast, sum hevur hildið alt lívið. Tað sosiala grundstøðið hevur hann fingið í heimi sínum.

Hann vaks upp í einari broytingartíð, har nógv hendi á øllum økjum. Ein niðurgangstíð, sum var meira umfatandi enn tann, vit hava idag, men munurin ímillum tá og nú var, at tá varði fólkid meira hvør av øðrum, enn tað verður gjørt nú.

Tað vóru eingin penigar, men hjartatalag og hjálpssemi, sum gjørdi, at livikorini vóru eftir umstøðunum góð.

Tey vardu hvør av øðrum.

Hetta vóru tey kórini, sum Karl Jespersen vaks upp undir, og tey komu eisini at forma liv hansara.

Sum flestu føroyingar tá á døgum, fór hann til skips og fyrsta skipið var BRIMNES, har Karl Niclæsen var skipari, ein hórð, men lærurik tíð stóð fyrri framman, men áðrenn hann fór til skips, hevði hann lokið realprógvið frá Tvøroyrar Skúla, við sera góðum úrsliti, og úrslitið var hansara.

Lívið brýnur og lívið lærir okkum og stóðu skulu vit taka til hvørja leið ein skal ganga. Fyri henda

nannin var eingin ivi, tí tað lá í kortunum, at hann skuldi taka lut og ganga á odda, og tað gjørdi hann við lit, tí skjótt varð brúk fyrri honum á fælagssøkinum og her funnu arbeidarar og fiskimenn ein talsmann, sum var vaksinn upp og kendi teirra víður-skifti, og hann stóð við teirra síðu – ein varði í fæoyrkari fælagssøgu.

Hann bleiv formaður í FYLKING, sum tá var leiðandi á fælagssøkinum, ja, stóðið fyrri veruligum fælagssarbeiði varð lagt her á Tvøroyri, og tað hevur eisini givið úrslit, tí-teir, sum stóðu fyrri, teir vistu, hvat málið var, teir vistu, hvat var rætt, teir lögdu lunnar undir virksemd, ikki bara á Tvøroyri, sum var undangongubygging burtur av. Her vóru tað bæði kvinnur og menn, sum stóðu saman og bygdu upp teirra egnu arbeidsplass, øllum Føroya fólki at gagni.

Scinri bleiv Karl formaður í Suduroyar Fiskimannafelag og við samangonguleggina við Føroya Fiskimannafelag bleiv hann varaformaður har, og sum slíkur var hann hollitalsmaður føroyinga tey árinu nógvir fiskimenn

leitadu sær til Íslands fyrri at livbjarga sær og sínum, undan størstu kreppu, sum hevur verið undir borgarlígar leiðslu her á landi. Tá var gott at hava ein talsmann sum Karl Jespersen, og teir, sum vóru í Íslandi hesi árinu, bera honum tók.

Jú, Karl hevur verið undangongumaður við lit, undan tað hevði eisini sín pris, tí sum umboð arbeidarara og fiskimanna var ágangurin stórir og familjan hevði tað ikki lætt, men har hevði hann uttan iva sín størsta og sterkasta stuðul í konu síni Ludvigu, sum stóð honum undir lið og tók tøkini við honum, og tað vóru stór tøk, tí fælagssleiðarar tá á døgum vóru ikki fastlønir sum nú á døgum. Tað var ikki lönina, men hugsjónina, sum teir vardu og hon bleiv vard við lit.

Karl Jespersen hevur eisini verið varaformaður Føroya Arbeidarafelags tá ter verulig grundleggjandi broytingarnar vórðu gjørdar, har teir við grundarlagi í tí arbeiði, sum varð gjørt í FYLKING, fingi framtíð lög um, at arbeidaralønin skuldi pristalsregulerast, eitt veruligt framstig, sum bert kundi

gerast, tí her stóð arbeidararóslan lið um lið, eisini á tí politiska økinum, og tað gav styrki.

Í samband við eitt rættarmál, sum hevur verið nógv umrøtt í fjölmiðlunum verður har talað um eitt „DREAM TEAM“.

Jú, færoyska arbeidararóslan hevur so sanniliga havt sitt „Dream Team“, har Karl Jespersen sum formaður Fylkingar og varaformaður Føroya Arbeidarafelags, og sær undir lið sum skrivara í báðum feløgnum hevði hann Gunnar Petersen, teir lögdu stóðið.

Tað er so nógv ein kundi skrivað um og nógv növn kundu verið nevnd, men lat tað fara, tí maðurin, sum í dag fyllir 80 ár, er ein søga í sær sjálvum.

Hann hevur eisini verið býráðslimur og sum slíkur var hann valdur at umboða Føroyar á stórarí stevnu, sum var í Íslandi fyrri norðurlandskar býráðslimir. Öll norðanlondini vórðu umboðaði, og Danmark varð umboðað av kenda borgmeistararnum úr Esbjerg, Henning Rasmussen, sum seinri bæði var ministari og fólkatingsmaður. Tá fráfaringarhátiðin skuldi avgreiddast, skuldi eitt av teimum norðurlandsku umboðunum halda røðu vegna gestirnar, og valdur var føroyingurin Karl Jespersen og helt hann røðu á íslenskum. Við í hesi ferðini var kona hansara. Tey talaðu íslenskt, tí tey høvdu verið í arbeiði í Íslandi.

Karl, mín góði vinur, tú kanst siggja fram ímóti einum bjørtum solsetri aftaná eitt virkið og innihaldsrikt liv, har tú og konan hava staðið saman og stuðlað hvør øðrum í øllum tí orrustu, sum var á leiðini.

Men tað var tað vert.

Tit mottust á unddömsins vári tá knyttust tey hjartabond, sum hildu saman til gránað hárið alt lívið saman hond í hond.

Ein vinur